Prima instanță: Judecătoria Chişinău, sediul Centru judecător: Angela Ciubotaru
Dosarul nr. 2a-4122/22
2-22023310-02-2a-10112022

D E C I Z I E
Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

17 octombrie 2023
Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Anatol Pahopol
Judecători Ruxanda Pulbere și Ala Malîi
Grefier Danu Blanovschi

examinând în ședință publică cererea de apel declarată de apelantul Prutean Iulian, împotriva hotărârii Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 14 septembrie 2022, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dimitrov Alexei împotriva lui Prutean Iulian cu privire la repararea prejudiciului moral,

c o n s t a t ă:

Circumstanțele cauzei:

La 16 februarie 2022, Alexei Dimitrov, prin intermediul avocatului Terziman Alexandru a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Prutean Iulian cu privire la repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul Alexei Dimitrov a indicat că la data de 04.02.2019, ora 13:30 aflându-se în or. Chișinău bd. Ștefan cel Mare 168, unde fixa fotografic automobilele parcate neregulamentar și cele care circulau pe trotuar, creând pericol pentru deplasarea pietonilor, într-un moment s-a apropiat o persoană, care brusc l-a imobilizat, l-a apucat de corp, de mâini și a început să tragă de telefonul său mobil cu dorința de a-l lua. În pofida solicitărilor acestuia de a fi lăsat în pace, nu reacționa, și a renunțat la aplicarea forței fizice doar după intervenția unor martori-trecători, care l-au înștiințat că au anunțat poliția. Imediat ce a fost eliberat, a simțit durere și a observat că are zgârieturi pe mâna. A deplâns acțiunile menționate la IP Buiucani, care a identificat persoana și care s-a dovedit a fi Iulian Prutean, care a fost sancționat contravențional în temeiul art. 78 alin.(1) Cod contravențional.

A susținut reclamantul că, pîrîtul Prutean Iulian a fost sancționat contravențional în baza art. 238 alin.(1) Cod contravențional și pentru parcarea neregulamentară a automobilului său.

Menționează reclamantul, că întru soluționarea amiabilă a litigiului, a somat pîrîtul extrajudiciar, prin intermediul rețelei de comunicare WhatsApp cu cerere prealabilă privind compensarea prejudiciului moral cauzat prin contravenție, recepționată, însă pârâtul a refuzat s-o recunoască.

Solicită reclamantul Dimitrov Alexei încasarea de la Prutean Iulian în beneficiul său a sumei de 11 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Poziţia instanţei de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 septembrie 2022, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Dimitrov Alexei împotriva lui Prutean Iulian cu privire la repararea prejudiciului moral. S-a încasat de la Prutean Iulian în beneficiul lui Dimitrov Alexei suma de 5 000 (cinci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin fapta ilicită din 04.02.2019. S-a încasat de la Prutean Iulian în contul statului suma de 100 (una sută) lei cu titlu de taxă de stat de la care a fost scutit reclamantul prin efectul legii la depunerea prezentei acțiuni. În rest, acțiunea s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Solicitarea apelantului şi termenul de declarare a apelului:

Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de fond, la 15 septembrie 2022, Prutean Iulian a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 septembrie 2022.

În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Potrivit art. 111 alin. (3) din Codul de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii, evenimentului ori momentului care a condiţionat începutul lui.

Colegiul reţine că din materialele cauzei rezultă că hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din a fost pronunțată la data de 14 septembrie 2022, iar cererea de apel a fost înaintată la 15 septembrie 2022. Prin urmare Colegiul constată că apelul înaintat de Prutean Iulian a fost declarat în termen.

Argumentele apelantului:

În motivarea cererii de apel, reprezentantul apelantului Prutanu Iulian, avocatul Jucican Aliona a indicat că hotărîrea primei instanțe o consideră ilegală,

neîntemeiată și pasibilă de a fi casată.

A menționat că, apelantului i-a fost încălcat dreptul la apărare, iar cauza a fost judecată de instanță în absența unui participant la proces căruia nu i-a fost comunicat locul, data și ora ședinței de judecată.

A mai indicat că, prima instanţă, incorect a apreciat circumstanțele cauzei şi ca urmare eronat a aplicat normele legii procesuale şi materiale.

A solicitat casarea integrală a hotărârii primei instanțe cu trimiterea acesteia la rejudecare în instanța de fond.

Aprecierea instanţei de apel:

Audiind participanți prezenți la proces, analizând şi studiind materialele pricinii, Colegiul atestă că apelul este drept neîntemeiat şi care urmează a fi respins din următoarele motive.

În conformitate cu art.385 lit.a) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conţinutul normelor de drept citate, Colegiul civil reţine că sarcina instanţei de apel derivă din dispoziţiile art. 373 alin.(1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

În conformitate cu art.118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să își dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art. 121 al aceluiași Cod, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea

multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În cadrul examinării cauzei în ordine de apel, Colegiul civil a stabilit că, la 16 februarie 2022, Alexei Dimitrov, prin intermediul avocatului Terziman Alexandru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Prutean Iulian cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin contravenție.

Din materialul probator anexat la dosar rezultă că, prin procesul verbal cu privire la contravenție, decizia agentului constatator, proces-verbal privind actele de constatare, raportul de constatare, s-a stabilit că la data de 04.02.2019, ora 13:30 în mun.Chișinău bd. Ștefan cel Mare 168, între Prutean Iulian și Dimitrov Alexei a avut loc un conflict, urmare căruia, primul a cauzat ultimului dureri fizice care conform raportului de constatare se califică ca vătămare neînsemnată.

Totodată, prin procesul-verbal cu privire la contravenție din 18.02.209 ora 19.50 Prutean Iulian a fost recunoscut vinovat de săvârșirea contravenției prevăzute de art. 78 alin.(1) Cod contravențional și aplicată amendă în mărime de 750 lei.

Conform art. 1998 alin.(1) Codul Civil cel care acţionează faţă de altul în mod ilicit, cu vinovăţie este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acţiune sau omisiune.

Corespunzător, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.

Înaintarea unei acțiuni cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin contravenție presupune existența unui raport delictual între părți, în virtutea căruia, contravenientul are obligația de a repara părții vătămate prejudiciul cauzat prin contravenție.

În sensul art. 1998 alin.(1) din Codul civil, pentru apariția răspunderii delictuale este necesar un fapt juridic. Acest rol îl îndeplineşte temeiul răspunderii delictuale.

Temeiul răspunderii delictuale este componenţa delictului civil. Componenţa delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare şi suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale.

Pentru antrenarea răspunderii delictuale este necesar ca între fapta ilicită şi prejudiciu să existe un raport cauzal. Raportul cauzal este şi condiţia în funcţie de care se determină mărimea despăgubirii. Se repară numai prejudiciul care este consecința directă a faptei ilicite. Pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, potrivit regulii generale, vinovăţia autorului faptei ilicite.

Astfel, în cadrul examinării cauzei în instanța de fond s-a stabilit cu certitudine că, la 04.02.2019 ora 13:30 a avut loc un delict, faptă ilicită, încălcat un drept subiectiv, care este izvor de obligații, Alexei Dimitrov are o creanță, iar persoana responsabilă Iulian Prutean, obligația de dezdăunare, așa cum a săvîrșit o faptă ilicită, ca urmare a încălcării unui drept personal nepatrimonial și urmează a răspunde patrimonial.

Conform art. 9 alin.(2) lit.f) Cod civil, drepturile și obligațiile civile apar în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane.

Conform art. 16 alin.(1) lit.g) Cod civil, apărarea dreptului civil, se face, în condițiile legii, prin repararea prejudiciului patrimonial, și în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial.

Art. 19 alin.(1) Cod civil stabilește că în condițiile legii persoana lezată într-un drept al său recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat altfel.

Art. 21 Cod civil, prevede modalitatea de apărare a drepturilor personale nepatrimoniale.

Conform art. 2022 alin.(1) Cod civil, se consideră că persoana a cauzat prejudiciul dacă el constituie consecinţa faptei acelei persoane ori consecinţa izvorului de pericol pentru care acea persoană răspunde conform legii. Iar, potrivit alin.(2) al aceluiași articol, în cazul vătămării integrităţii corporale sau altei vătămări a sănătăţii ori al decesului, nu se va lua în cont predispoziţia persoanei vătămate la un anumit tip de vătămare sau la o anumită mărime a vătămării.

Conform art. 2025 alin.(1) Cod civil, repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situaţiei anterioare (transmiterea unui bun de acelaşi gen şi de aceeaşi calitate, repararea bunului deteriorat etc.), iar dacă aceasta nu este cu putinţă ori dacă persoana vătămată nu este interesată de repararea în natură, prin plata echivalentului bănesc (despăgubire), stabilit prin acordul părţilor sau, în lipsa unui asemenea acord, prin hotărîre judecătorească. Prin prejudiciu se înțelege rezultatele dăunătoare, de natură patrimonială, consecințe ale încălcării drepturilor și intereselor legitime ale unei persoane. Prejudiciul este cel mai important element al răspunderii civile, fiind o condiție esențială și necesară a acesteia, de sine stătătoare. Un prejudiciu este cert atunci când existența lui este sigură,

neîndoielnică și, totodată, poate fi stabilită întinderea sa în prezent. În conținutul prejudiciului efectiv sunt incluse: cheltuielile pe care o persoană lezată într-un drept le-a suportat real la momentul intentării acțiunii sau care urmează să fie suportate la restabilirea dreptului încălcat, adică cheltuielile suplimentare. Pentru a putea da naștere răspunderii patrimoniale, prejudiciul trebuie să îndeplinească cumulativ următoarele condiții: să fie efectiv, să fie real și cert și să fie cauzat direct în patrimoniul reclamantului.

Conform art. 2025 alin. (3) Cod civil, despăgubirea se stabileşte sub forma unei sume globale sau, dacă prejudiciul are caracter continuu, sub forma unei prestaţii periodice. În cazul în care se stabileşte o despăgubire sub forma prestaţiei periodice, debitorul poate fi obligat la constituirea unei garanţii.

Iar potrivit art. 2025 alin.(4) Cod civil, persoana vătămată nu este ţinută să demonstreze că a cheltuit suma despăgubirii în scopul reparării prejudiciului.

Potrivit art. 2026 alin.(2) Cod civil, dacă culpa gravă a persoanei vătămate a contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, despăgubirea se reduce potrivit gradului de vinovăția a persoanei vătămate.

Conform art. 2036 alin.(1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanţa de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparaţia prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Conform art. 2037 alin.(1) Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanţa de judecată în funcţie de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăţie a autorului prejudiciului, dacă vinovăţia este o condiţie a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacţie echitabilă persoanei vătămate. Potrivit alin.(2) al aceluiași articol caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luînd în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate. Iar, conform alin.(3) al articolului enunțat, la determinarea despăgubirii, instanţa de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obişnuit în împrejurări similare şi, pe de altă parte, ia în cont particularităţile cazului.

La caz, Colegiul civil atestă că, în speță, din probele prezentate în susținerea pretențiilor solicitate rezultă fără echivoc legătura cauzală dintre cuantumul prejudiciului material pretins și fapta prejudiciabilă săvârșită cu vinovăție.

Din actele cauzei rezultă că lui Dimitrov Alexei i-au fost cauzate daune morale pentru prejudiciu suferit, ce constă generic, în atingerea valorilor ce definesc personalitatea umană, creditul moral.

Astfel, reieșind din gravitatea faptei, vinovăția, instanța de fond corect a dispus încasarea de la Iulian Prutean în beneficiul lui Alexei Dimitrov a sumei de

5000 lei cu titlu de prejudiciu moral, sumă care este una rezonabilă, proporțională în raport cu criteriile stabilite la caz și corespunde circumstanțelor cauzei.

Totodată, instanța de apel va respinge argumentele apelantului Prutean Iulian cu referire la faptul că, cauza a fost judecată în absența sa, astfel fiindu-i încălcat dreptul la apărare, la o judecată echitabilă precum și principiul nemijlocirii, oralității și contradictorialității prevăzute de art. 25, 26 Cod de procedură civilă.

Or, din materialele cauzei rezultă că ultimul a fost informat despre ședința de judecată stabilită pentru data de 13.07.2022, în urma căruia a și solicitat amînarea ședinței de judecată pe motiv că se va afla peste hotarele țării, însă o probă ce ar motiva absența sa din ședința de judecată nu a fost prezentată.

În acest sens, Colegiul civil constată că, apelantul cunoștea despre examinarea cauzei în instanța de fond, astfel ședința din 13.07.2022, fiind amînată la solicitarea acestuia pentru data de 14.09.2022, peste mai mult de o lună de zile, ultimul avînd suficient timp să depună diligență și să se informeze despre soarta dosarului.

În ordinea celor expuse, Colegiul conchide că apelantul nu a prezentat argumente verosimile şi admisibile în combaterea soluţiei adoptate de prima instanţă.

Astfel Colegiul conchide că, toate argumentele şi afirmaţiile invocate de către apelant sunt vădit lipsite de suport juridic, instanţa de apel apreciindu-le ca fiind inconsistente şi fără raţionament juridic valabil circumstanţelor speţei.

În consecinţă, Colegiul civil concluzionează privind netemeinicia argumentelor apelului declarat de Pruteanu Iulian și reprezentantul acestuia şi legalitatea hotărârii primei instanţe, situaţie în care se impune respingerea apelului şi menţinerea hotărârii primei instanţe.

Or, potrivit Hotărârii Curţii Constituţionale nr.3 din 20.01.2015, §41 importanţa principiului legalităţii presupune ca legea să fie respectată, această exigenţă există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură şi pentru autorităţile publice şi private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenţilor publici, exigenţa este ca aceştia să acţioneze în limitele atribuţiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanţa de judecată nu constituie o excepţie de la regulă.

Astfel, sacrificarea principiului preeminenţei dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decât cea prescrisă de către legislator va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a intimatului, deoarece asemenea acţiuni nu pot fi admise de către instanţa de judecată decât în condiţiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acţiunile arbitrare ale instanţe sunt incompatibile testului de imparţialitate obiectivă perceput de un observator informat şi dezinteresat.

Imparţialitatea este esenţială pentru îndeplinirea adecvată a funcţiei judiciare, ea priveşte nu doar hotărârea însăşi, ci şi întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

Mai mult decât atât, potrivit definiţiei date în jurisprudenţa CtEDO noţiunii de certitudine legală, se menţionează inter alia că legislaţia naţională trebuie să fie expusă cu o suficientă precizie pentru a oferi posibilitatea persoanelor de a-şi reglementa comportamentul în sensul posibilităţii obţinerii unor "consultaţii adecvate" de a prevedea în caz de necesitate la un nivel rezonabil, consecinţele, ce pot surveni în rezultatul anumitor acţiuni (Sunday Times v UK 26.04.1979, § 49).

Certitudine legală impusă inter alia regulilor de procedură civilă în calitate de condiţie sine qua non a unui proces echitabil, vizează atât drepturile reclamantului, cât şi ale pârâtului, motiv pentru care instanţa de judecată, nu este în drept de a substitui voinţa legislatorului materializată în conţinutul normelor de drept de procedură civilă şi cele materiale.

Conform dispoziţiilor art.1 alin.(3) al Constituţiei Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudenţa constantă a Curţii Constituţionale, (hotărârea Curţii Constituţionale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituţionale ale statului de drept o constituie obligaţiunea statului, autorităţilor lui publice, instituţiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuţiilor lor stabilite de Constituţie şi Legi, iar instanţa de judecată nu constituie o excepţie în acest sens.

Mai mult decât atât, în conformitate cu prevederile art.9 din Codul de procedură civilă, instanţei de judecată îi revine un rol diriguitor în organizarea şi desfăşurarea procesului, pe principiile de contradictorialitate şi egalitate a părţilor în drepturi (art.26 din Codul de procedură civilă), motiv din care exonerarea unui participant la proces de obligaţia legală reprezintă în esenţă o favorizare nejustificată, în frauda regulilor unui proces echitabil.

Reieşind din cele expuse mai sus, în condiţiile în care instanţa de fond corect a aplicat normele de drept material şi procedural, instanţa de apel a constatat legalitatea hotărârii instanţei de fond, argumentele contrare ale apelantului fiind combătute integral prin concluziile expuse mai sus, Colegiul Civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat şi a menţine hotărârea instanţei de fond.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 din Codul de procedură civilă, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ

d e c i d e:

Se respinge cererea de apel declarată de Prutean Iulian.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chişinău, sediul Centru din 14 septembrie 2022, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Dimitrov Alexei împotriva lui Prutean Iulian cu privire la repararea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Președintele ședinței, judecătorul — Anatol Pahopol

Judecătorii — Ruxanda Pulbere

Ala Malîi